

מסורת הש"ס

(א) [מוספתא רפ"ו], (ב) [בס"א: לנכ"ב], (ג) גדיל שם אומן כולי עטרה מנה"ס, (ד) בס"א נוסף דיעור: לנכ"ב חילוף נלקח.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אמר שמואל וכו' אית ליה נשי. עיין לקמן דף מטו ע"ג תוס' ד"ה לא:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הי וכו' דלי הוה שלימים ספק עבדום עסק לא עבדום: (ב) ד"ה אמר וכו' כשהו שלימים אלא אפילו שברי וכו' כשהיה שלימה שבירה מותרין: (ג) ד"ה משום וכו' דוקא בעבודת כוכבים הוא דמלא תננית וכו' אסורין וכו' אפי' בשבר תשבו: (ד) תוס' משום וכו' דוקא בעבודת כוכבים הוא דמלא תננית וכו' אסורין וכו' אפי' בשבר תשבו: (ה) תוס' שנו בכל מקום דמלא תננית וכו' אסורין וכו' אפי' בשבר תשבו: (ו) תוס' וכו' אסורין וכו' אפי' בשבר תשבו: (ז) תוס' משום וכו' דוקא בעבודת כוכבים הוא דמלא תננית וכו' אסורין וכו' אפי' בשבר תשבו: (ח) תוס' וכו' אסורין וכו' אפי' בשבר תשבו: (ט) תוס' וכו' אסורין וכו' אפי' בשבר תשבו: (י) תוס' וכו' אסורין וכו' אפי' בשבר תשבו:

עין משפט נר מצוה

ב א ב מ"י פ"ז מהל עבודת כוכבים הלכה ו קמנ לאחי כב טו"ע י"ד סי קמא סעיף א: ג ד ה מ"י שם הלכה ז טו"ע שם סעי' ב:

רבינו הגנאל

ואמר רבא מחלוקת ר מאיר והבבסי באגריטי השוי בפתח מדינה דרכים דרבנן סברי לגוי עברי ליה אבל בשל כפרים דברי הכל אסורין דלמפליחנהו עברי להו וחכ"א אינו אסור אלא מ"ש בירי מקל או צפור או כדור מקל כלו' הוא רודה העולם כדור בבעל. צפור שתופש העולם כדור כחפישת צפור. כדור נמי שהעולם כדור כדור כדור בדי אדם: תנא שהוסיפו עליהן מי שבידו סיף וטערה וטבתה וזנא דידן סבר סיף כמו לסטים בעלמא ולבסוף ראו שאין כוונת עשייתם אלא שהורג העולם כולו בסוף שלו והטערה היא עטרת מלכות. טבעת מעיקרא סבור אישתימא פירוש אישתימא אפטרופא המבטא על האוצרות וחותם נקרא אישתימא ובסוף ראו כי כוונתם כי חותם על כל אדם מי למות מי לחיים תנא אפילו צדור אפי' קיסם: בעי רב איש תופש בידו צואה מאי ועלתה בתיקו: ה**מוצא** שברי צלמים הרי אלו מותרין אמר שמואל ואפילו שברי עבודת מותרין. מצא תבנית יד או תבנית רגל הרי אלו מותרין מפני שכווצא

מ"א

כל הצלמים פרק שלישי עבודה זרה

וצהי נחא נקט הכא באגריטי של מלכים ולא קאמר באגריטי סתם וכן משמע צירושלמי של מלכים ועבדין יותר דקאמר סתם דבר זרי שהוא של מלכים ד"ה אסור אס דבר זרי שהוא של שולטנות ד"ה מותר אלא אן קיימין בסתם ר"מ סבר סתמן של מלכים וכו"א סתמן של שולטנות ולפ"ת קשה קצת דכי קאמר לקמן סתמא כ"ר"מ ה"מ למימא סתמא אפילו כרזנן שהרי לא המירו אלא אנדרטי: **אמר** רבה מחלוקת בשל כפרים וכו'. לפוס ריהטא משמע דמוקי פלוגמיהו דר"מ ורזנן גזרת שאר מקומות אטו אותו מקום והכי פירשו מחלוקת בשל כפרים שהן נעבדין במקומו דגורין וכו' כפרים אטו אותו מקום דאף על גב דשאר מקומות לא פלחי להו אלא לגוי עברי להו אסירי ורזנן לא גזי שאר מקומות דכפרים אצל בשל כרכים דברי הכל מותרים בכל הכרכים דכוולהו וכו' עבדי להו אלא לגוי בעלמא ולא גזינן כרכים אטו כפרים אצל ק"ק הלשון דפרין ושל כפרים מי איכא ל"מ"ד לגוי עבדי להו ולא פרינן הכא ודאי דבין לר"מ בין לר"ז כפרים של שאר מקומות עבדי להו לגוי ולא אסר צהו ר"מ אלא משום דגור אטו של שאר מקומות ועוד קשה ההא דקאמר אצל של כרכים ד"ה לגוי עבדי להו משמע סתם מודו תרוייהו לגוי עבדי להו הא דכא כפרים פליגי אי עבדי לגוי אי למפלחניהו ולימיתא דכולהו מודו דבמקומו של ר"מ עבדי להו למפלחניהו והכי ה"ל למימא מחלוקת בשל כפרים ר"מ גור שאר מקומות אטו אותו מקום ורזנן סברי לא גזינן אצל בשל כרכים ודאי לגוי

מי איכא ל"מ"ד וכו'. מי שרו רזנן הא ודאי דכפרים למפלחניהו עבדי להו דבני כפר לא עבדי לגוי: **סתם כל העולם כולו.** לשון גנאי נקיט כלומר שרודה על ל" עטרה: (י) אישתימא. שליח **בתנ"י** הרי אלו מותרין. טעמא מפרש גמ' (ע"ז) דכי הוה שלימים ספק (א) לא עבדום ואת"ל עבדום אימור בבלום לך שיצדום הו ספק ספיקא ולקולא: **שיולא כנן נעבדי** תבנית יד לזדה הן עובדין: **גבו' אמר שמואל** אפילו שברי עבדום כוכבים. לא מיתמא שברי ללמים דוקא משום דשמא לא עבדום מעולם אפי' כשהו שלימים (ב) דאפי' שברי עבודת כוכבים שראינום עבודה כשהיתה שלימה מותרין דכיון דנשברה שוב אין עובדין אותה: **משום דקבעי למיטני ספא** נו'. דאי תנא עבודת כוכבים הוה אמינא דוקא (ג) עבודת כוכבים דמלא תבנית יד או תבנית רגל דלמורה אצל ללמים אפי' תבנית יד שרי להכי תנא זרישא ללמים למימא דא"ע דשמא לא עבדום אפי' (ד) לשבר תשבו כיון תבנית יד תישינן וכשעומדין על בסיסן דמוקים ליה לקמן (ע"ז): על

עבדי להו פירושו מותרין בכל מקום וזכרכים אפילו במקומו של ר"מ דלגוי עבדי להו לך נראה מחלוקת בשל כפרים דר"מ אסר להו בכל מקום למפלחניהו עבדי להו (ז) ורזנן שרו בכל מקום דסברי לגוי עבדי להו אצל בשל כרכים ד"ה לגוי בעלמא עבדי להו מותר ופרינן כל כפרים מי איכא ל"מ"ד לגוי עבדי להו כדלמור היאך תעלה על דעתך להעמיד מחלוקתם בשל כפרים ויחלקו רזנן על רבי מאיר לומר דבכפרים לגוי עבדי להו הא ודאי למפלחניהו עבדי להו אלא אי אתמר הכי אתמר מחלוקת בשל כרכים דהנהו עבדי לגוי אסר בכל הכרכים (ה) דגור רוצא דשאר מקומות שאין נעבדין כלל אטו מקומות דנעבדין אף בכרכים פעם אחת בשנה ורזנן לא גזי רוצא אטו מעוטא אצל בשל כפרים ד"ה אסורין דכולהו כפרים למפלחניהו עבדו: **בבב"ר**, שהעולם עגול כדאימא צירושלמי שאלכסדרוס מוקדון עלה למעלה עד שראה כל העולם כדכדור ואת הים כקערה פ"י ים אוקיינוס שמיקא את כל העולם: **אמר שמואל ואפי"ו שברי עבודה כוכבים מותרין**. נראה לר"י כי שמואל שקוצר שברי עבודת כוכבים מותרין (א) אית ליה נמי עבודת כוכבים שנשתברה מאיליה מותרת כרזנ"ל ורזנ"ל דקאמר עבודת כוכבים שנשתברה מאיליה מותרת אית ליה נמי דמלא שברי עבודת כוכבים מותרין חד טעמא אית להו וכן משמע בסמוך דרבי יוחנן שרצנ"ל לרשב"ל דהמואל שברי עבודת כוכבים מותרין משמע הא שברי עבודת כוכבים אסורין ומותר מיניה דעבודת כוכבים שנשתברה מאיליה אסורה ורשב"ל אית ליה דשברי עבודת כוכבים מותרים משום דסבר עבודת כוכבים שנשתברה (א) מותרת וה"פ דמילתיה דשמואל ואפי' שברי עבודת כוכבים כלומר לאו דוקא שברי ללמים שרי משום ספק ספיקא דאימור לא עבדום ואת"ל עבדום אימור בטלוס אלא אף שברי עבודת כוכבים דודאי עבדום מותרין דכיון דאי ידעי צודאי שנשתברה מאיליה מותרת א"כ סתם שברים מותרין דרוז שצירומיה הו ציטול דטפי שבת כוכבים או שנשתברה מאיליה מששצירה ישראל דודאי אמרי אילו שיצרה ישראל לא היה מניחה שם אלא היה מצברה לגמרי מן העולם ופרין ליה תלמודא והאן שברי ללמים תנן דמשמע דוקא (א) ללמים דאיכא ספק ספיקא אצל לא שברי עבודת כוכבים דאי ס"ד שברי עבודת כוכבים נמי מותרין היה לו לשנות שברי עבודת כוכבים דהו חידוש טפי אלא ודאי מדשביקנהו לשברי עבודת כוכבים ונקט שברי ללמים דוקא קמי שברי עבודת כוכבים אסורים משום דודאי עבדו ומי יימר דבטלוה ומסיק ה"ה דאף שברי עבודת כוכבים מותרין ואין לחלק בנשצרה והא דקתני שברי ללמים משום דקבעי למיטני ספא מצא תבנית יד או רגל של ללמים אסורין והיטב יש לידע שברים של ללמים מלא נקטו מידי צדייהו ואסורין לר"מ משום שאינם שברים אמורים דלמיקא לה שמואל בעומדין על בסיסן ואס נקט שברי עבודת כוכבים זרישא הוה אמינא דוקא תבנית יד ורגל דעבודת כוכבים אסורין מפני ששהיתה שלימה היתה נעצת תדיר והרצה הן שהיו משתחוים ליד או לרגל צפני עמנן כשהיו מחוצרים הלבך גס כשנפרד לא נתבטל מאחר שהוא (ח) דבר שלם שעומד ללם על בסיסן אצל ללמים שאין נעבדין אפי' לר"מ אלא פעם אחת בשנה ואיכא למימא שהיד והרגל שלה היו נעבדין לזדם אף במחוצר כלל אס כן כשנפרדו נתבטלו לגמרי ומשום הכי נקט שברי ללמים ואת"ל מ"מ היה לו להשימיעו היתר שברי עבודת כוכבים דכה דהיתירא עדיף וי"ל דאן ודאי כח דאיסורא תבנית יד ורגל דללמים עדיף כי טעם גדול היה לנו להטיר דפרשינן דמחויקין להו למצוטינן הואיל ואף בחיצורן לא היו נעבדין מעולם וזמנה שלא (ט) שנאה כלל במשנתנו היתר שברי עבודת כוכבים לא הפסדנו כלום כי יש ללמדו ממשנתנו שאין לחלק כמו שפירש הטעם בדברי שמואל: **ה"ה דאפי' שברי עבודה כוכבים וכו'.** הא דלא משני הכא כמו שתיקן בסמוך על תיובתא דרבי יוחנן דמשי רשב"ל משום דאתי למידק הא ללמים עמנן אסורין וסתמא כ"ר"מ לאותו תירוק לא שייך כאן על מה שהקשינו לשמואל דשמואל אמתימין קאי ומוקי לה כ"ר"מ ואומר דלר"מ א"ע דחידוש הוה דשברים מותר לאו חידוש הוה כ"כ בשברי ללמים (י) אלא ודאי דאף שברי עבודת כוכבים עמנא מותרים דאיכא נמי כוונה ספיקות דפרשימא ומקשינן ליה כיון דאף שברי עבודת כוכבים מותרים אמאי שביקנהו ונקט שברי ללמים דודאי אין לו להניח חידוש היתר שברים דאיירינן בהן להשימיעו חידוש אסור ללמים ללא איירינן מינייהו ומשום הכי קא משני דטוב לו להניח חידוש היתר עבודת כוכבים להשימיעו חידוש אסור לצלמים גופייהו תבנית יד ורגל דפרשימא דמייא לשברים אצל בתר הכי מוקי לה כרזנן א"כ שברי ללמים לגופייהו לא אצטריך כלל כאשר אפרש לקמן: והא